

Time: 3 hours

Marks: 100

Note –: All questions are compulsory.
All questions carry equal marks.

1. Attempt **any two** of the following. 20
  - a) State the objectives of five years plan for rural development.
  - b) Explain the present status of rural development.
  - c) Explain the neglect of rural development.
2. Attempt **any two** of the following. 20
  - a) Explain the various Causes of decline of co-operative sector.
  - b) State the various types of cooperative societies.
  - c) Suggest remedial measures for development of cooperative sector.
3. Attempt **any two** of the following. 20
  - a) Discuss the acquisition of land for Special Economic Zones.
  - b) Give information about various people's movements for the rights of project affected peoples.
  - c) Discuss the impact of land acquisition for Infrastructural Development.
4. Attempt **any two** of the following. 20
  - a) Suggest the remedial measures for control water pollution.
  - b) Explain the impact of water pollution on rural area.
  - c) Explain various causes of water pollution.
5. Write short notes **any two** of the following. 20
  - a) Importances of co-operative sector in rural development
  - b) Provisions of sixth five-year plan for rural development
  - c) Land acquisition for housing Development
  - d) Types of Pollution

*****

मराठी रूपांतर

वेळ: ३ तास

गुणः १००

सूचना: १. सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

१. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

२०

अ) ग्रामीण विकासासाठी पंचवार्षिक योजनांची उद्दिष्ट्ये स्पष्ट करा.

ब) ग्रामीण विकासाची सद्य स्थिती स्पष्ट करा.

क) ग्रामीण विकासाकडे झालेले दुर्लक्ष्य स्पष्ट करा.

२. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

२०

अ) सहकार क्षेत्राच्या अवनितीची विविध कारणे स्पष्ट करा.

ब) सहकारी संस्थांचे विविध प्रकार सांगा.

क) सहकारी क्षेत्राच्या विकासासाठी उपाययोजना सूचवा.

३. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

20

अ) विशेष आर्थिक क्षेत्रासाठी जमिनीचे झालेले भूसंपादन चर्चा करा.

ब) प्रकल्पग्रस्तांच्या हक्कासाठी झालेल्या विविध लोक चळवळीची माहिती द्या.

क) संरचनात्मक विकासासाठी जमीन संपादनामुळे झालेल्या परिणामांची चर्चा करा.

४. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

२०

अ) जल प्रदूषण नियंत्रणासाठी उपाययोजना सुचवा.

ब) ग्रामीण भागावर जल प्रदूषणाचे होणारे परिणाम स्पष्ट करा.

क) जल प्रदूषणाची विविध कारणे स्पष्ट करा.

५. खालीलपैकी कोणतेही दोहोंवर टिपा लिहा.

२०

अ) सहकारी क्षेत्राचे ग्रामीण विकासातील महत्त्व

ब) ग्रामीण विकासासाठी सहाय्या पंचवार्षिक योजनेतील तरतुदी

क) गृह बांधणीसाठी भूसंपादन

ड) प्रदूषणाचे प्रकार

*****